ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

F. G. JACOBS

της 17ης Μαρτίου 2005 [1]

1. Με τις δύο αιτήσεις για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το ολλανδικό College van Beroep voor het bedrijfsleven (διοικητικό πρωτοδικείο αρμόδιο για υποθέσεις που αφορούν το εμπόριο και τη βιομηχανία), τέθηκε στο Δικαστήριο το ερώτημα αν η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών [2] επιτρέπει να θέσει ένα κράτος μέλος πρόσθετες προϋποθέσεις για την εμπορία και τη χρήση βιοκτόνου, του οποίου η δραστική ουσία περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι της εν λόγω οδηγίας.

Κοινοτική νομοθεσία

2. Κρίσιμες για την παρούσα υπόθεση είναι τόσο η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών όσο και η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων [3]. Με την πρώτη εναρμονίζονται οι όροι εμπορίας και χρήσεως ορισμένων επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων που απαριθμούνται σε Παράρτημα, το οποίο έχει υποστεί μια σειρά τροποποιήσεων. Με τη δεύτερη, επιδιώκεται η εναρμόνιση των όρων εγκρίσεως και εμπορίας βιοκτόνων προϊόντων (που στο παρελθόν ήταν γνωστά ως μη γεωργικά εντομοκτόνα), οι δραστικές ουσίες των οποίων προβλέπεται ότι πρέπει να απαριθμούνται εξαντλητικά σε διάφορα Παραρτήματα. Ωστόσο, οι κατάλογοι των ουσιών που θα περιλαμβάνονταν στα εν λόγω Παραρτήματα δεν έχουν καταρτιστεί ακόμη, με αποτέλεσμα να μην έχουν ενεργοποιηθεί ακόμη πλήρως οι διατάξεις της οδηγίας.

3. Οι εν λόγω οδηγίες, καθώς και οι τροποποιήσεις της πρώτης εξ αυτών εκδόθηκαν δυνάμει είτε του άρθρου 100 είτε του άρθρου 100Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως [4], άρθρα 94 και 95 ΕΚ).

4. Το άρθρο 94 ΕΚ προβλέπει ότι το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα, εκδίδει οδηγίες για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών δια-

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — Οδηγία 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1976, περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως μερικών επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 13/004, σ. 178), όπως τροποποιήθηκε ιδίως με την οδηγία 89/677/ΕΟΚ, της 21ης Δεκεμβρίου 1989 (ΕΕ L 398, σ. 19), και την οδηγία 94/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1994 (ΕΕ 1994, L 365, σ. 1).

3 — Οδηγία 98/8/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 1998, για τη διάθεση βιοκτόνων στην αγορά (ΕΕ 1998, L 123, σ. 1).

4 — Στην περίπτωση του άρθρου 100Α.

τάξεων των κρατών μελών, οι οποίες έχουν άμεση επίπτωση στην εγκαθίδρυση ή τη λειτουργία της κοινής αγοράς.

5. Το άρθρο 95, παράγραφος 1, ΕΚ προβλέπει ότι, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 94 και με την επιφύλαξη ορισμένων εξαιρέσεων, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ενισχυμένη πλειοψηφία, εκδίδει τα μέτρα σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών, που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

6. Το άρθρο 95 ορίζει, περαιτέρω, ότι, όταν, μετά τη θέσπιση ενός μέτρου εναρμόνισης, ένα κράτος μέλος θεωρεί αναγκαίο να διατηρήσει [5] ή να θεσπίσει [6] εθνικές διατάξεις που έχουν σχέση, μεταξύ άλλων, με την προστασία του περιβάλλοντος, κοινοποιεί τις εν λόγω διατάξεις στην Επιτροπή, καθώς και τους λόγους διατήρησης ή θέσπισής τους. Η Επιτροπή εγκρίνει ή απορρίπτει τις εν λόγω εθνικές διατάξεις, αφού εξακριβώσει εάν αποτελούν ή όχι μέσο αυθαιρέτων διακρίσεων ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, και εάν συνιστούν ή όχι εμπόδιο στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς [7].

5 — Άρθρο 95, παράγραφος 4.

6 — Άρθρο 95, παράγραφος 5. Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις πρέπει να βασίζονται σε νέα επιστημονικά στοιχεία.

7 — Άρθρο 95, παράγραφος 6.

Η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών

7. Η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 100 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 94 ΕΚ). Στο προοίμιό της τονίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Όλοι οι κανόνες που αφορούν την κυκλοφορία στην αγορά επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων πρέπει να αποβλέπουν στην προστασία του κοινού και κυρίως των προσώπων που χρησιμοποιούν αυτές τις ουσίες και παρασκευάσματα,

πρέπει να συντελούν στην προστασία του περιβάλλοντος από όλες τις ουσίες και τα παρασκευάσματα που παρουσιάζουν χαρακτηριστικά οικοτοξικότητος ή που δύνανται να ρυπάνουν το περιβάλλον,

πρέπει, επίσης, να έχουν ως σκοπό την αποκατάσταση, προφύλαξη και βελτίωση της ποιότητος της ανθρώπινης ζωής.

Επικίνδυνες ουσίες και παρασκευάσματα διέπονται από κανονιστικές διατάξεις στα κράτη μέλη. Αυτές οι κανονιστικές διατάξεις διαφέρουν ως προς τους όρους κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεώς τους. Οι διαφορές αυτές αποτελούν εμπόδιο στις συναλλαγές και έχουν άμεσες επιπτώσεις στη δημιουργία και τη λειτουργία της κοινής αγοράς.

Ως εκ τούτου, το εμπόδιο αυτό πρέπει να εξαλειφθεί, αυτό δε συνεπάγεται προσέγγιση των νομοθετικών διατάξεων οι οποίες διέπουν το αντικείμενο τούτο στα κράτη μέλη» [8].

8. Στο άρθρο 1, παράγραφος 1, ορίζονται τα εξής:

«Υπό την επιφύλαξη της εφαρμογής άλλων σχετικών κοινοτικών διατάξεων, η παρούσα οδηγία αφορά τον περιορισμό της κυκλοφορίας στην αγορά και της χρήσεως στα κράτη μέλη της Κοινότητος των επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του [Παραρτήματος Ι]» [9].

9. Η πρώτη περίοδος του άρθρου 2 ορίζει ότι:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα ώστε οι επικίνδυνες ουσίες και τα παρασκευάσματα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο του [Παραρτήματος Ι] να μη δύνανται να κυκλοφορούν στην αγορά ή να χρησιμοποιηθούν παρά μόνον υπό τους όρους τους προβλεπομένους στο Παράρτημα.»

10. Με την οδηγία 89/677 [10], που τροποποίησε το Παράρτημα Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών, προστέθηκαν στο εν λόγω Παράρτημα οι ενώσεις αρσενικού. Η οδηγία 89/677 εκδόθηκε με βάση το άρθρο 100Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 95 ΕΚ). Η πρώτη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου αναφέρει τα εξής:

«Είναι ανάγκη να θεσπιστούν μέτρα για την προοδευτική εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς κατά τη διάρκεια της χρονικής περιόδου που λήγει στις 31 Δεκεμβρίου 1992. Η εσωτερική αγορά αποτελεί ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα στον οποίο είναι εξασφαλισμένη η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων και κεφαλαίων καθώς και η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.»

11. Στην όγδοη αιτιολογική σκέψη τονίζονται τα εξής:

«Ορισμένα παρασκευάσματα κατά της απόθεσης ακαθαρσιών (παρασκευάσματα antifouling) που χρησιμοποιούνται ως μέσα επίστρωσης επιφανειών για την προστασία των υφάλων των πλοίων ή/και υποβρυχίου εξοπλισμού, έχουν βλαβερά αποτελέσματα στους υδρόβιους οργανισμούς συνεπεία της χρήσης ορισμένων χημικών ενώσεων και κυρίως ενώσεων αρσενικού, υδραργύρου και κασσιτέρου, για την καλύτερη δε προστασία του περιβάλλοντος, πρέπει να ρυθμιστεί νομοθετικά η χρησιμοποίηση των ενώσεων αυτών στα εν λόγω παρασκευάσματα.»

8 — Πρώτη, δεύτερη, τρίτη, τέταρτη και πέμπτη αιτιολογική σκέψη.

9 — Με την οδηγία 83/478, που παρατίθεται στην υποσημείωση 22, τροποποιήθηκε η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών με αποτέλεσμα το Παράρτημα να καταστεί Παράρτημα Ι.

10 — Που παρατίθεται στην υποσημείωση 2, ανωτέρω.

12. Στο σημείο 20 του Παραρτήματος Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών, όπως τροποποιήθηκε, περιλαμβάνονται οι «ενώσεις αρσενικού» και στο σημείο 20.1 ορίζονται οι όροι εμπορίας ή χρήσεως των ενώσεων αυτών, και ιδίως ότι οι εν λόγω ενώσεις:

«1. Δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται ως ουσίες και συστατικά παρασκευασμάτων που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν:

[...]

β) στην προστασία του ξύλου.

Τα διαλύματα ανοργάνων αλάτων του τύπου CCA (Χαλκός-Χρώμιο-Αρσενικό) που χρησιμοποιούνται στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις για τον εμποτισμό του ξύλου μέσω κενού ή πίεσης, δεν περιλαμβάνονται σ' αυτήν την απαγόρευση.

[...]»

13. Με την οδηγία 94/60 [11], που επέφερε τροποποιήσεις στο Παράρτημα Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών, περιελήφθη στον κατάλογο του εν λόγω Παραρτήματος το κρεόσωτο. Η οδηγία 94/60 εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 100Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 95 ΕΚ). Στο προοίμιο της οδηγίας ορίζεται ότι:

«πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη συμπλήρωση της εσωτερικής αγοράς. Η εσωτερική αγορά αποτελεί ένα χώρο χωρίς εσωτερικά σύνορα, στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων·

Οι εργασίες που συνδέονται με την εσωτερική αγορά θα πρέπει να βελτιώνουν προοδευτικά και την ποιότητα ζωής, την προστασία της υγείας και την ασφάλεια των καταναλωτών· [...]

[...]

Το κρεόσωτο, όπως ορίζεται στο Παράρτημα της παρούσας οδηγίας, μπορεί να είναι επιβλαβές για την υγεία λόγω της περιεκτικότητάς του σε ουσίες γνωστές ως καρκινογόνες για τον λόγο αυτό, η χρήση του κρεοσώτου στην κατεργασία του ξύλου, καθώς και η εμπορία και η χρήση ξύλου που έχει υποστεί κατεργασία με κρεόσωτο θα πρέπει να περιοριστούν·

11 — Που παρατίθεται στην υποσημείωση 2, ανωτέρω.

Ορισμένα από τα συστατικά του κρεοσώτου έχουν χαμηλή αποδομησιμότητα και είναι επιβλαβή για ορισμένους οργανισμούς του περιβάλλοντος. Τα συστατικά αυτά ενδέχεται να ελευθερώνονται στο περιβάλλον ως αποτέλεσμα της χρήσης ξύλου κατεργασμένου με κρεόσωτο·

[...]

Οι περιορισμοί που έχουν ήδη θεσπισθεί από ορισμένα κράτη μέλη ως προς τη χρήση ή την κυκλοφορία στην αγορά [του κρεοσώτου] ή των παρασκευασμάτων που [το] περιέχουν, έχουν άμεση επίδραση στην εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Απαιτείται, επομένως, η προσέγγιση των νομοθετικών διατάξεων των κρατών μελών στον τομέα αυτό και, ως εκ τούτου, η ανάλογη τροποποίηση του Παραρτήματος Ι της οδηγίας [περί επικινδύνων ουσιών]» [12].

14. Στο σημείο 32 του Παραρτήματος Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών, όπως έχει τροποποιηθεί, περιλαμβάνονται «Ουσίες και παρασκευάσματα που περιέχουν μια ή περισσότερες από τις ακόλουθες ουσίες», μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται το κρεόσωτο, το κρεοσωτέλαιο και αποστάγματα (ανθρακόπισσα). Στο σημείο 32.1 ορίζονται οι όροι εμπορίας ή χρήσεως των εν λόγω ουσιών και παρασκευασμάτων, σύμφωνα με τους οποίους:

«Δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται για την κατεργασία ξύλου εάν περιέχουν:

α) βενζο-α-πυρένιο σε συγκέντρωση μεγαλύτερη από 0,005 % κατά βάρος ή

β) φαινόλες που μπορούν να εκχυλιστούν με νερό σε συγκέντρωση μεγαλύτερη από 3 % κατά βάρος ή συγχρόνως τα συστατικά υπό α' και β'.

Πέραν τούτου, δεν επιτρέπεται η διάθεση στην αγορά ξύλου που έχει υποστεί κατεργασία αυτού του είδους.

12 — Πρώτη, δεύτερη, δέκατη, ενδέκατη και δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη.

Παρεκκλίσεις:

i) Αυτές οι ουσίες και τα παρασκευάσματα μπορούν να χρησιμοποιούνται για την κατεργασία ξύλου σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις, εφόσον περιέχουν:

α) βενζο-α-πυρένιο σε συγκέντρωση μικρότερη από 0,005 % κατά βάρος και

β) φαινόλες που μπορούν να εκχυλιστούν με νερό σε συγκέντρωση μικρότερη από 3 % κατά βάρος.

[...]»

Η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων

15. Η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων [13] εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 100 Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 95 ΕΚ).

16. Στις αιτιολογικές σκέψεις 12 και 26 αναφέρεται ότι:

«πρέπει να καταρτιστεί κοινοτικός κατάλογος δραστικών ουσιών που επιτρέπεται να ενσωματώνονται σε βιοκτόνα

[...]

επειδή η πλήρης εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, ιδίως δε το πρόγραμμα αναθεώρησης, δεν θα επιτευχθούν πριν παρέλθουν πολλά χρόνια, η οδηγία 76/769/ΕΟΚ παρέχει ένα πλαίσιο για τη συμπλήρωση της κατάρτισης του θετικού καταλόγου, θέτοντας περιορισμούς στην εμπορία και τη χρήση ορισμένων δραστικών ουσιών και προϊόντων ή ομάδων τους».

17. Στο άρθρο 1, παράγραφος 1, ορίζεται ότι η οδηγία αφορά α) την έγκριση βιοκτόνων και τη διάθεσή τους στην αγορά προς χρήση εντός των κρατών μελών, β) την αμοιβαία αναγνώριση των εγκρίσεων εντός της Κοι-

13 — Οδηγία 98/8/ΕΚ, που παρατίθεται στην υποσημείωση 3, ανωτέρω.

νότητας και γ) την κατάρτιση κοινοτικού θετικού καταλόγου των δραστικών ουσιών οι οποίες επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται στα βιοκτόνα.

18. Στο άρθρο 1, παράγραφος 3, προβλέπεται ότι η οδηγία «εφαρμόζεται, υπό την επιφύλαξη των σχετικών κοινοτικών διατάξεων ή των μέτρων που έχουν ληφθεί σύμφωνα με αυτές, και ιδίως με» μια σειρά νομοθετικών μέτρων, στα οποία περιλαμβάνεται η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών.

19. Στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο α', ορίζεται ότι νοούνται ως «βιοκτόνα προϊόντα» για τους σκοπούς της οδηγίας «Δραστικές ουσίες και παρασκευάσματα που περιέχουν μία ή περισσότερες δραστικές ουσίες, με τη μορφή με την οποία παραδίδονται στο χρήστη, τα οποία προορίζονται να καταστρέφουν, να αποτρέπουν, να καθιστούν αβλαβή, να προλαμβάνουν τη δράση, ή κατ' άλλο τρόπο να ασκούν περιοριστική δράση επί κάθε βλαβερού οργανισμού με χημικά ή βιολογικά μέσα» και αναφέρεται ότι στο Παράρτημα V περιλαμβάνεται εξαντλητικός κατάλογος με 23 τύπους προϊόντων και ενδεικτικό σύνολο περιγραφών κάθε τύπου. Στο εν λόγω Παράρτημα, περιλαμβάνονται υπό την επικεφαλίδα «Τύπος προϊόντων 8: Συντηρητικά ξύλου»:

«Προϊόντα που χρησιμοποιούνται για τη συντήρηση ξύλου από το στάδιο του πριονιστηρίου συμπεριλαμβανόμενο, ή προϊόντων ξύλου μέσω του ελέγχου των οργανισμών που καταστρέφουν ή παραμορφώνουν το ξύλο.

Σ' αυτόν τον τύπο προϊόντων περιλαμβάνονται τα προϊόντα τόσο προληπτικής όσο και θεραπευτικής χρήσης.»

20. Στο άρθρο 3, παράγραφος 1, προβλέπεται ότι τα κράτη μέλη «ορίζουν ότι η διάθεση στην αγορά και η χρήση βιοκτόνων στην επικράτειά τους επιτρέπεται μόνον εάν έχει δοθεί σχετική έγκριση σύμφωνα με την παρούσα οδηγία».

21. Το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', προβλέπει ότι τα κράτη μέλη εγκρίνουν ένα βιοκτόνο μόνον εφόσον «οι δραστικές του ουσίες περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι ή ΙΑ και πληρούνται οι τυχόν απαιτήσεις του εν λόγω Παραρτήματος».

22. Κατά τον χρόνο που εκδόθηκε η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων, τα Παραρτήματα αυτά δεν περιείχαν κανένα στοιχείο. Η οδηγία προέβλεπε τη διαδικασία για την υπαγωγή δραστικών ουσιών στα Παραρτήματα, μετά τη διενέργεια σχετικής έρευνας και εκτίμησης.

23. Το άρθρο 16, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής:

«Κατά περαιτέρω παρέκκλιση του άρθρου 3, παράγραφος 1, του άρθρου 5, παράγραφος 1, [...] και με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3, ένα κράτος μέλος μπορεί, για περίοδο 10 ετών από την [14η Μαΐου 2000], να συνεχίσει να εφαρμόζει το ισχύον σύστημα ή την πρακτική του για τη διάθεση στην αγορά βιοκτόνων προϊόντων. Μπορεί, ειδικότερα, σύμφωνα με τους εθνικούς του κανόνες, να εγκρίνει τη διάθεση στην αγορά, στην επικράτειά του, βιοκτόνου που περιέχει δραστικές ουσίες μη καταχωρημένες στο Παράρτημα Ι ή ΙΑ γι' αυτόν τον τύπο προϊόντος. Οι εν λόγω δραστικές ουσίες πρέπει να διατίθενται στην αγορά την [14η Μαΐου 2000] ως δραστικές ουσίες βιοκτόνου [...].»

24. Στο άρθρο 16, παράγραφος 2, προβλέπεται ότι, μετά την έκδοση της οδηγίας, η Επιτροπή θα αρχίσει δεκαετές πρόγραμμα εργασιών για τη συστηματική εξέταση όλων των εν λόγω δραστικών ουσιών. Κατά τη διάρκεια της 10ετούς αυτής περιόδου, μπορεί να αποφασιστεί, σύμφωνα με ορισμένη διαδικασία, ότι μια δραστική ουσία μπορεί να περιληφθεί στα Παραρτήματα Ι, ΙΑ ή ΙΒ και υπό ποίους όρους. Το άρθρο 16, παράγραφος 3, ορίζει ότι, μετά τη λήψη της εν λόγω απόφασης, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι οι εγκρίσεις για βιοκτόνα προϊόντα που περιέχουν τη δραστική ουσία χορηγούνται, τροποποιούνται ή ανακαλούνται αναλόγως.

25. Όπως φαίνεται, δεν έχει ληφθεί τέτοια απόφαση μέχρι σήμερα. Επομένως, τα Παραρτήματα Ι, ΙΑ και ΙΒ παραμένουν κενά.

Η εθνική νομοθεσία

26. Δεν αμφισβητείται ότι η εφαρμοστέα νομοθεσία των Κάτω Χωρών [14] απαιτεί την κατοχή αδείας από οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο προμηθεύει, κατέχει, αποθηκεύει ή εισάγει εντομοκτόνα. Ελλείψει αδείας, οι ανωτέρω πράξεις και συναλλαγές απαγορεύονται. Κατά το παραπέμπον δικαστήριο, οι προϋποθέσεις και όροι στους οποίους υποβάλλει η ολλανδική νομοθεσία τη χορήγηση αδείας αποσκοπούν στην αυξημένη προστασία του περιβάλλοντος.

Η κυρία δίκη και η αίτηση προς το Δικαστήριο για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως

27. Οι προσφεύγουσες στην υπόθεση C-281/03 κατείχαν στο παρελθόν και/ή έχουν υποβάλει αιτήσεις για χορήγηση

14 — Bestrijdingsmiddelenwet (νόμος περί εντομοκτόνων) 1962, Staatsblad 1962, 288· Regeling milieutoelatingseisen niet-landbouwbestrijdingsmiddelen (Κανονιστική πράξη περί των προϋποθέσεων χορηγήσεως αδείας για μη γεωργικά εντομοκτόνα), Staatscourant 1998, 15· Besluit milieutoelatingseisen niet-landbouwbestrijdingsmiddelen (διάταγμα περί των προϋποθέσεων χορηγήσεως αδείας για μη γεωργικά εντομοκτόνα), Staatsblad 1998, 499; τροποποιηθέν εις Staatsblad 1999, 309.

αδειών για ορισμένα μη γεωργικά παρασιτοκτόνα (βιοκτόνα υπό την ευρεία έννοια του όρου) τα οποία χρησιμοποιούνται ως συντηρητικά του ξύλου και έχουν ως βασικό δραστικό συστατικό απόσταγμα λιθανθρακόπισσας (carbolineum και κρεοσωτέλαιο). Οι προσφεύγουσες άσκησαν προσφυγή ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου κατά των από 6 Ιουλίου 2000 και 28 Ιουνίου 2002 αποφάσεων με τις οποίες το College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen (Επιτροπή Εγκρίσεων Παρασιτοκτόνων, στο εξής: ΕΕΠ) έκρινε αβάσιμες τις αιτιάσεις τους κατά προγενεστέρων αποφάσεων οι οποίες, κατ' ουσίαν, είτε δεν ανανέωσαν ανεπιφύλακτα την άδεια για τα εν λόγω παρασιτοκτόνα είτε απέρριψαν αιτήσεις για χορήγηση αδείας.

28. Η υπόθεση C-282/03 αφορά προσφυγή κατά αποφάσεως της 2ας Αυγούστου 2002, με την οποία η ΕΕΠ απέρριψε τη διοικητική ένσταση κατά αποφάσεων με τις οποίες ανακλήθηκε η άδειά της σχετικά με προϊόν εμποτισμού του ξύλου το οποίο περιέχει ενώσεις χαλκού, χρωμίου και αρσενικού, και απορρίφθηκε η αίτησή της για ανανέωση της αδείας για το εν λόγω προϊόν.

29. Δεν αμφισβητείται από καμία πλευρά ότι τα επίμαχα προϊόντα εμπίπτουν στις παρεκκλίσεις των σημείων 20 και 32 του Παραρτήματος Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών. Κατά συνέπεια, η εν λόγω οδηγία δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να περιορίσουν τη διάθεσή τους στην αγορά ή τη χρήση τους ως συντηρητικών ξύλου. Αντίθετα, το αποτέλεσμα των βαλλομένων αποφάσεων είναι ότι, βάσει της σχετικής ολλανδικής νομοθεσίας, οι προσφεύγουσες απαγορεύεται να προμηθεύουν, να κατέχουν, να αποθηκεύουν ή να εισάγουν τα εν λόγω προϊόντα.

30. Η ΕΕΠ έκρινε, ιδίως, ότι δεν ήταν υποχρεωμένη να εγκρίνει τα προϊόντα αυτά για τον λόγο και μόνο ότι ορισμένες εφαρμογές προϊόντων εμποτισμού ξύλου περιέχουσες κρεόσωτο ή ενώσεις χαλκού, χρωμίου και αρσενικού εξαιρούνται της απαγορεύσεως χρήσεως των εν λόγω ουσιών στο πλαίσιο της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών. Το άρθρο 2 της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών προβλέπει ότι οι διεπόμενες από την οδηγία ουσίες και παρασκευάσματα μπορούν να διατίθενται στην αγορά, εφόσον τηρούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις που καθιερώνει η οδηγία και όχι ότι πρέπει οπωσδήποτε να επιτρέπεται η εμπορία και η χρήση τους. Η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών δεν αποκλείει τη θέσπιση αυστηρότερων προϋποθέσεων από τα κράτη μέλη.

31. Κρίνοντας ότι από το γράμμα της οδηγίας δεν μπορεί να συναχθεί με βεβαιότητα αν η εν λόγω οδηγία περιέχει εξαντλητικό σύστημα κανόνων όσον αφορά τις ουσίες επί των οποίων εφαρμόζεται ή αν αφήνει περιθώρια για την επιβολή προσθέτων εθνικών περιορισμών, το College van Beroep voor het bedrijfsleven υπέβαλε στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο καθεμιάς από τις κύριες υποθέσεις, το ερώτημα αν η οδηγία επιτρέπει στα κράτη μέλη να θέτουν πρόσθετους όρους όσον αφορά την εμπορία και τη χρήση βιοκτόνου προϊόντος, το δραστικό συστατικό του οποίου συμπεριλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι της εν λόγω οδηγίας.

32. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν οι προσφεύγουσες αμφοτέρων των κυρίων υποθέσεων, η ΕΕΠ, οι κυβερνήσεις της Δανίας και των Κάτω Χωρών, καθώς και η Επιτροπή. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, παρέστησαν διά των εκπροσώπων τους οι προσφεύγουσες, το Stichting Behoud Leefmilieu en Natuur Maas en Waal [Ίδρυμα Maas και Waal για την Προστασία του Ζώντος Περιβάλλοντος και της Φύσεως (στο εξής: Ίδρυμα), διάδικος στην κυρία δίκη στην υπόθεση C-282/03], η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών και η Επιτροπή.

33. Η ΕΕΠ, το Ίδρυμα και οι κυβερνήσεις της Δανίας και των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν ότι στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση, κυρίως επειδή η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών θέτει τις ελάχιστες απαιτούμενες προϋποθέσεις, επειδή τα επίμαχα εθνικά μέτρα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της και/ή επειδή η χρήση των προϊόντων για τα οποία πρόκειται διέπεται από την οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων, η οποία υπερισχύει της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών. Οι προσφεύγουσες και η Επιτροπή έχουν αντίθετη άποψη, για τον λόγο, κυρίως, ότι η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών επιφέρει πλήρη εναρμόνιση των νομοθεσιών στα θέματα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της.

Εκτίμηση

34. Είναι σαφές ότι η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών συνιστά μέτρο εναρμόνισης, το οποίο υιοθετήθηκε κυρίως με σκοπό να καταργήσει τα εμπόδια που συνεπαγόταν για τις εμπορικές συναλλαγές η ύπαρξη διαφόρων εθνικών κανόνων όσον αφορά τους όρους και τις προϋποθέσεις εμπορίας και χρήσεως επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων. Αυτό συνάγεται από το νομικό έρεισμα της οδηγίας (το άρθρο 100 της Συνθήκης ΕΚ, νυν άρθρο 94 ΕΚ) και από την τέταρτη και πέμπτη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου [15].

35. Το αυτό μπορεί να λεχθεί και για τις οδηγίες 89/677 και 94/60, με τις οποίες προστέθηκαν τα σημεία 20 και 32 αντίστοιχα στο Παράρτημα Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών, καθώς και οι παρεκκλίσεις τις οποίες αφορούν οι παρούσες υποθέσεις. Όλες οι προσθήκες αυτές υιοθετήθηκαν δυνάμει του άρθρου 100Α της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 95 ΕΚ) και στην πρώτη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου καθεμιάς από τις εν λόγω τροποποιήσεις [16] διακηρύσσεται ο σκοπός υλοποιήσεως της εσωτερικής αγοράς που επιδιώκει το οικείο νομοθετικό μέτρο.

36. Είναι επίσης σαφές ότι η οδηγία 89/677, με την οποία θεσπίστηκαν οι επίμαχες εν προκειμένω διατάξεις σχετικά με το αρσενικό, αποσκοπούσε παραλλήλως «[σ]την καλύτερη προστασία του περιβάλλοντος» [17] και ότι η οδηγία 94/60, με την οποία θεσπίστηκαν οι επίμαχες εν προκειμένω

15 — Που παρατίθενται στην παράγραφο 7, ανωτέρω.

16 — Που παρατίθενται στις παραγράφους 10 και 13 ανωτέρω.

17 — Βλ. την όγδοη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου, που παρατίθεται στην παράγραφο 11, ανωτέρω.

διατάξεις σχετικά με το κρεόσωτο, αποσκοπούσε παραλλήλως στον περιορισμό των επιβλαβών συνεπειών για το περιβάλλον [18].

37. Οσάκις ένας από τους στόχους μιας οδηγίας που αφορά επικίνδυνες ουσίες είναι η άρση των εμποδίων στο εμπόριο των εν λόγω ουσιών εντός της Κοινότητος, οι κανόνες της οδηγίας δεν πρέπει να θεωρείται ότι θεσπίστηκαν ως ελάχιστοι κανόνες προστασίας που αφήνουν στα κράτη μέλη την ελευθερία να διευρύνουν τις σχετικές υποχρεώσεις, αλλά ως λεπτομερής και εξαντλητική ρύθμιση [19]. Η θέση αυτή αντανακλά τη γενικότερη αρχή που έχει διατυπωθεί από το Δικαστήριο, σύμφωνα με την οποία, όταν η κοινοτική νομοθετική αρχή έχει θεσπίσει οδηγία περί εναρμονίσεως σε συγκεκριμένο τομέα, τα κράτη μέλη δεν έχουν την ευχέρεια να διατηρούν σε ισχύ ή να θεσπίζουν στον αυτό τομέα μέτρα τα οποία δεν συμβιβάζονται με την εν λόγω οδηγία [20].

38. Επομένως, κατά τη γνώμη μου, η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών στερεί εκ πρώτης όψεως από τα κράτη μέλη τη δυνατότητα να καθιερώνουν στο εθνικό τους δίκαιο προϋποθέσεις όσον αφορά την εμπορία και τη χρήση των ουσιών και των παρασκευασμάτων που διέπονται από την οδηγία, οι οποίες είναι αυστηρότερες από τις προϋποθέσεις που επιβάλλει η οδηγία για την εν λόγω εμπορία και χρήση. Στις ουσίες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περιλαμβάνονται παρασκευάσματα που περιέχουν, αφενός, ενώσεις αρσενικού και, αφετέρου, αποστάγματα κρεοσώτου και λιθανθρακόπισσας. Επομένως, τα επίμαχα προϊόντα εμπίπτουν σαφώς στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Το γεγονός αυτό αρκεί για να διαχωρίσει την παρούσα υπόθεση από τις υποθέσεις Burstein [21] και Toolex [22], στις οποίες αναφέρθηκαν η Κυβέρνηση της Δανίας και η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών. Αμφότερες οι εν λόγω υποθέσεις αφορούσαν προϊόντα που δεν ενέπιπταν στο πεδίο της οδηγίας. Επιπλέον, το αποτέλεσμα των εθνικών μέτρων στις παρούσες υποθέσεις είναι η απαγόρευση της χρήσης των εν λόγω προϊόντων ως συντηρητικών ξύλου, χρήσης η οποία ρυθμίζεται ρητά από την οδηγία, υπό περιστάσεις υπό τις οποίες η οδηγία επιτρέπει ρητά τη χρήση αυτή.

39. Κατά της ερμηνείας αυτής διατυπώθηκαν διάφορα επιχειρήματα.

40. Πρώτον, το Ίδρυμα και οι κυβερνήσεις της Δανίας και των Κάτω Χωρών ισχυρίζονται ότι η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών προβαίνει μόνο σε μια κατ' ελάχιστο όριο εναρμόνιση.

18 — Βλ. την ενδέκατη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου, που παρατίθεται στην παράγραφο 13, ανωτέρω.

19 — Βλ., π.χ., την απόφαση 278/85, Επιτροπή κατά Δανίας (Συλλογή 1987, σ. 4069, σκέψη 22 επ., επίσης, απόφαση 148/78, Ratti (Συλλογή τόμος 1979/1, σ. 861, σκέψεις 24 και 26), και, με ειδική αναφορά στην οδηγία περί επικινδύνων ουσιών, τα σχόλια του γενικού εισαγγελέα Saggio, στην υπόθεση C-127/97, Burstein (Συλλογή 1998, σ. I-6005, παράγραφοι 22 και 23 καθώς και προτελευταίο εδάφιο της παραγράφου 31 των προτάσεων).

20 — Βλ. προσφάτως εφαρμογή της αρχής στην απόφαση C-154/00, Επιτροπή κατά Ελληνικής Δημοκρατίας (Συλλογή 2002, σ. I-3879).

21 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 19, ανωτέρω.

22 — Απόφαση C-473/98 (Συλλογή 2000, σ. I-5681).

41. Η Κυβέρνηση της Δανίας επικαλείται ιδίως το γεγονός ότι η οδηγία δεν περιέχει διάταξη περί ελεύθερης κυκλοφορίας (απαγορεύουσα στα κράτη μέλη να κωλύουν την πώληση, τη χρήση ή την κατοχή προϊόντων τα οποία πληρούν τις προδιαγραφές της οδηγίας) ούτε ρήτρα ασφαλείας (επιτρέπουσα στα κράτη μέλη να απαγορεύουν υπό ορισμένες περιστάσεις την εμπορία προϊόντων τα οποία πληρούν τις προδιαγραφές της οδηγίας).

42. Κατά την άποψή μου δεν μπορεί να συναχθεί οποιοδήποτε συμπέρασμα από την πρώτη παράλειψη. Όπως διευκρίνισε το Δικαστήριο στην απόφασή του Ratti [23], μια ρήτρα περί ελεύθερης κυκλοφορίας στο πλαίσιο οδηγίας, που αποσκοπεί στην εξάλειψη των διαφορών μεταξύ εθνικών νομοθετικών ρυθμίσεων οι οποίες παρεμποδίζουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ενδέχεται να μην έχει καμία αυτοτελή αξία, αλλά απλώς να συμπληρώνει τις ουσιώδεις διατάξεις που περιέχονται στην οικεία οδηγία και να σκοπεί απλώς στην εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προϊόντων για τα οποία πρόκειται.

43. Όσον αφορά τη δεύτερη παράλειψη, φαίνεται παράδοξο να υποστηρίζεται ότι, επειδή μία οδηγία δεν περιλαμβάνει διάταξη επιτρέπουσα στα κράτη μέλη να θεσπίσουν μέτρα μη συμβιβαζόμενα με το περιεχόμενό της, η εν λόγω οδηγία επιφέρει εναρμόνιση μικρότερης έκτασης από μία οδηγία η οποία απαγορεύει οποιαδήποτε απόκλιση από τις ρυθμίσεις τις οποίες εισάγει. Αξίζει να επισημανθεί ότι οι προσφεύγουσες στην υπόθεση C-281/03 συνάγουν το αντίθετο και, κατά τη γνώμη μου, λογικότερο συμπέρασμα από την απουσία ρήτρας ασφαλείας.

44. Η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών επικαλείται απόσπασμα από σκέψη του Δικαστηρίου στην απόφαση Toolex [24], όπου τονίζεται ότι η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών «περιέχει μόνον ελάχιστες διατάξεις».

45. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μου, η επίκληση του αποσπάσματος αυτού χωρίς τα συμφραζόμενα είναι παραπλανητική. Ολόκληρο το κείμενο της οικείας σκέψεως έχει ως εξής:

«Δεδομένου ότι η [οδηγία περί επικινδύνων ουσιών] αυτή καθαυτή δεν περιέχει παρά μόνον "ελάχιστες" διατάξεις, όπως τούτο προκύπτει από το άρθρο της 2, [...] δεν εμποδίζει προφανώς την εκ μέρους κράτους μέλους ρύθμιση της κυκλοφορίας στην αγορά ουσιών τις οποίες αυτή δεν αφορά [...].»

46. Επομένως, το Δικαστήριο απλώς διαπίστωσε ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών περιοριζόταν i) στην εμπορία και τη χρήση ii) ορισμένων

23 — Παρατιθέμενη στην υποσημείωση 1919, σκέψη 13. Βλ. επίσης την προτελευταία παράγραφο στο σημείο 1 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Reischl.

24 — Που παρατίθεται στην υποσημείωση 22, σκέψη 30.

κατονομαζομένων ουσιών. Επιπλέον, η ερμηνεία αυτή ενισχύεται και από την ανάλυση του γενικού εισαγγελέα Mischo [25].

47. Η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών αναφέρθηκε επίσης κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στην υπόθεση Van den Burg [26], ισχυριζόμενη ότι στην εν λόγω υπόθεση το Δικαστήριο έκρινε ότι η οδηγία περί αγρίων πτηνών [27] περιείχε διεξοδική ρύθμιση και συγχρόνως καθιέρωνε ελάχιστη εναρμόνιση.

48. Η απόφαση αυτή έχει επικριθεί τόσο για την ορολογία της όσο και για τη συλλογιστική της επί του συγκεκριμένου ζητήματος [28]. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, δεν νομίζω ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί λυσιτελώς σε σχέση με τις παρούσες υποθέσεις. Το Δικαστήριο αναφερόταν στην περίπτωση εκείνη στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 14 της οδηγίας περί αγρίων πτηνών, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν μέτρα προστασίας αυστηρότερα από αυτά που προβλέπει η οδηγία. Η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών δεν περιέχει αντίστοιχη διάταξη.

25 — Παράγραφοι 45 και 46 των προτάσεων.

26 — Απόφαση C-169/89 (Συλλογή 1990, σ. I-2143, ιδίως σκέψη 9).

27 — Οδηγία 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, περί της διατηρήσεως των αγρίων πτηνών (ΕΕ 15/001, σ. 202).

28 — Βλ., π.χ., P. J. Slot, «Harmonisation», *European Law Review* 1996, σ. 378, σ. 389, και J. H. Jans, *European Environmental Law* (2000), σ. 266-7.

49. Δεύτερον, η ΕΕΠ και η κυβέρνηση της Δανίας υποστηρίζουν ότι οι επίδικες εθνικές ρυθμίσεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών.

50. Η ΕΕΠ ισχυρίζεται ότι σκοπός της εν λόγω οδηγίας και ιδίως των περιορισμών στην εμπορία και τη χρήση προϊόντων που περιέχουν κρεόσωτο και αρσενικό είναι κατά κύριο λόγο να προστατευθεί η υγεία και η ασφάλεια των χρηστών και των καταναλωτών, ενώ η μέριμνα για το περιβάλλον έχει δευτερεύοντα ρόλο. Η εθνική νομοθεσία και οι βαλλόμενες αποφάσεις που βασίστηκαν σ' αυτήν έχουν συγκεκριμένο σκοπό, ήτοι την προστασία του περιβάλλοντος, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων που εγκυμονεί το ξύλο που έχει τύχει κατεργασίας με συντηρητικά που περιέχουν κρεόσωτο ή αρσενικό. Αντίθετα, η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών ρυθμίζει την κατεργασία αυτή καθαυτή, ήτοι την χρησιμοποίηση των συντηρητικών αυτών, από την άποψη της υγείας και της ασφάλειας.

51. Η Κυβέρνηση της Δανίας προβάλλει ένα παρόμοιο επιχείρημα, υποστηρίζοντας ότι οι ρυθμίσεις της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών που αφορούν το κρεόσωτο υιοθετήθηκαν με γνώμονα την υγεία και μόνο και ειδικότερα τον κίνδυνο προκλήσεως καρκίνου. Αν δεν ήταν δυνατό να εξαρτηθεί η χρήση και εμπορία βιοκτόνων προϊόντων από τη χορήγηση αδείας, οι κίνδυνοι τους οποίους συνεπάγονται τα προϊόντα αυτά από άλλες απόψεις δεν θα ήταν δυνατό να συνεκτιμηθούν.

52. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μου, τα επιχειρήματα αυτά παρερμηνεύουν μάλλον τους στόχους της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών: από τα προοίμια της εν λόγω οδηγίας και των οδηγιών με τις οποίες προστέθηκαν οι εξεταζόμενες εν προκειμένω παρεκκλίσεις [29], προκύπτει σαφώς ότι η προστασία του περιβάλλοντος αποτελούσε πράγματι έναν από τους πρωταρχικούς στόχους των εν λόγω νομοθετικών μέτρων.

53. Συγκεκριμένα, στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών αναφέρεται ότι οι κανόνες που αφορούν την εμπορία επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων «πρέπει να συντελούν στην προστασία του περιβάλλοντος από όλες τις ουσίες και τα παρασκευάσματα που παρουσιάζουν χαρακτηριστικά οικοτοξικότητος ή που δύνανται να ρυπάνουν το περιβάλλον». Η αιτιολογική αυτή σκέψη παρεμβάλλεται μεταξύ αιτιολογικών σκέψεων που αναφέρουν ότι οι εν λόγω κανόνες «πρέπει να αποβλέπουν στην προστασία του κοινού και κυρίως των προσώπων που χρησιμοποιούν αυτές τις ουσίες και παρασκευάσματα» και ότι «πρέπει [...] να έχουν ως σκοπό την αποκατάσταση, προφύλαξη και βελτίωση της ποιότητος της ανθρώπινης ζωής».

54. Το προοίμιο της οδηγίας 89/677, με την οποία προστέθηκε στο Παράρτημα Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών ο όρος που αφορά το αρσενικό και η αντίστοιχη απόκλιση, αναφέρεται πρώτα στην εσωτερική αγορά (πρώτη αιτιολογική σκέψη) και κατόπιν στην υγεία και την ασφάλεια, και ειδικότερα στις καρκινογόνες ιδιότητες ορισμένων ουσιών, στη δεύτερη και στην έβδομη αιτιολογική σκέψη, όπου περιέχεται αναφορά σε μια σειρά προϊόντων, η χρήση και εμπορία των οποίων υποβάλλεται σε ορισμένους όρους και προϋποθέσεις στα σημεία 1, 3, 5 και 13 έως 18 του Παραρτήματος Ι. Στις ενώσεις υδραργύρου, αρσενικού και κασσιτέρου, που αποτελούν το αντικείμενο των σημείων 19, 20 και 21 αντιστοίχως του Παραρτήματος Ι, αναφέρεται η όγδοη αιτιολογική σκέψη, η οποία κάνει λόγο μόνο για την προστασία του περιβάλλοντος.

55. Το προοίμιο της οδηγίας 94/60, με την οποία προστέθηκε στο Παράρτημα Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών η ρύθμιση σχετικά με το κρεόσωτο, καθώς και η αντίστοιχη απόκλιση, επίσης επικεντρώνει το ενδιαφέρον, στις πρώτες αιτιολογικές σκέψεις, στην εγκαθίδρυση της εσωτερικής αγοράς (πρώτη και δεύτερη αιτιολογική σκέψη) και στην ανάγκη νομοθετικής ρυθμίσεως όσον αφορά τις ουσίες που είναι καρκινογόνες, μεταλλαξιογόνες ή τοξικές για την αναπαραγωγή (τρίτη έως ένατη αιτιολογική σκέψη). Ωστόσο, με την οδηγία 94/60, προστέθηκε στο Παράρτημα Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών το σημείο 29, ώστε να ρυθμιστεί το ζήτημα των καρκινογόνων ουσιών στις οποίες αναφέρεται η τέταρτη αιτιολογική σκέψη (και τα σημεία 30 και 31, ώστε να ρυθμιστεί το ζήτημα των μεταλλαξιογόνων ουσιών και των ουσιών που είναι τοξικές για την αναπαραγωγή αντίστοιχα). Οι αιτιολογικές σκέψεις 10 και 11 [30] αναφέρονται χωριστά και ειδικά στο κρεόσωτο, το οποίο διέπεται από το σημείο 32 του Παραρτήματος Ι, το οποίο βρίσκεται στο επίκεντρο των εξεταζομένων εν προκειμένω υποθέσεων. Μολονότι η δέκατη αιτιολογική σκέψη αναφέρεται στο

29 — Οδηγίες 89/677 και 94/60, που παρατίθενται αμφότερες στην υποσημείωση 22.

30 — Που παρατίθενται στην παράγραφο 13, ανωτέρω.

γεγονός ότι το κρεόσωτο «μπορεί να είναι επιβλαβές για την υγεία λόγω της περιεκτικότητάς του σε ουσίες γνωστές ως καρκινογόνες», η επόμενη αιτιολογική σκέψη επικεντρώνεται στις συνέπειές του για το περιβάλλον.

56. Συνεπώς, δεν συμφωνώ με τον ισχυρισμό ότι τα επίμαχα εθνικά μέτρα ευρίσκονται εκτός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών, επειδή η προστασία του περιβάλλοντος δεν συγκαταλέγεται στους κύριους στόχους της εν λόγω οδηγίας.

57. Τρίτον, η ΕΕΠ, το Ίδρυμα και οι Κυβερνήσεις της Δανίας και των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν ότι η χρήση των επίμαχων προϊόντων διέπεται από την οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων, η οποία, κατά τη γνώμη τους, υπερισχύει της οδηγίας περί επικίνδυνων ουσιών σε περίπτωση αλληλοκάλυψης και σύμφωνα με την οποία η εθνική νομοθεσία μπορεί να προβλέπει αυστηρότερες προϋποθέσεις για την εμπορία και τη χρήση των προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της.

58. Βεβαίως, η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών εφαρμόζεται «υπό την επιφύλαξη της εφαρμογής άλλων σχετικών διατάξεων της Κοινότητος» [31], ενώ η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων εφαρμόζεται «υπό την επιφύλαξη των σχετικών κοινοτικών διατάξεων ή των μέτρων που έχουν ληφθεί σύμφωνα με αυτές, και ιδίως», μεταξύ άλλων, με την οδηγία περί επικινδύνων ουσιών [32]. Η ΕΕΠ και οι Κυβερνήσεις της Δανίας και των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι καθίσταται σαφές από τη διατύπωση της εν λόγω διατάξεως, από το πεδίο εφαρμογής των δύο οδηγιών και από τη νομολογία του Δικαστηρίου [33], ότι οι δύο οδηγίες λειτουργούν παράλληλα και καθεμιά έχει το δικό της πεδίο εφαρμογής που δεν συγχέεται με το πεδίο εφαρμογής της άλλης. Η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών αποσκοπεί ιδίως στην προστασία της υγείας και της ασφαλείας των χρηστών και των καταναλωτών, ενώ η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων θέτει ως πρωταρχικό σκοπό της την προστασία του περιβάλλοντος. Εφόσον και στην έκταση που υφίσταται αλληλοκάλυψη, υπερισχύει η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων, ως lex specialis. Δεδομένου ότι οι βαλλόμενες αποφάσεις αφορούν τη χρήση παρασιτοκτόνων προϊόντων, το αν οι εν λόγω αποφάσεις συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο πρέπει να κριθεί στο πλαίσιο της οδηγίας περί βιοκτόνων προϊόντων και όχι στο πλαίσιο της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών. Κατά συνέπεια, το επίπεδο εναρμόνισης που επιτυγχάνεται με τη δεύτερη ως άνω οδηγία δεν ασκεί επιρροή εν προκειμένω.

59. Δεν θεωρώ πειστικά τα επιχειρήματα αυτά.

31 — Άρθρο 1, παράγραφος 1, που παρατίθεται στην παράγραφο 8, ανωτέρω.

32 — Άρθρο 1, παράγραφος 3, που παρατίθεται στην παράγραφο 18 ανωτέρω.

33 — Απόφαση C-293/94, Brandsma (Συλλογή 1996, σ. I-3159), απόφαση C-400/96, Harpegnies (Συλλογή 1998, σ. I-5121), και απόφαση C-232/97, Nederhoff (Συλλογή 1999, σ. I-6385).

60. Κατ' αρχάς είναι σαφές ότι έχει γίνει λάθος στη διατύπωση του άρθρου 1, παράγραφος 3, της οδηγίας περί βιοκτόνων προϊόντων σε αρκετές γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης της αγγλικής, της γαλλικής και της γερμανικής. Στα κείμενα αυτά αφήνεται να εννοηθεί ότι η εν λόγω οδηγία «διέπει» μια σειρά άλλων νομοθετικών μέτρων σε διάφορους τομείς. Ωστόσο, είναι προφανές ότι δεν είναι δυνατόν να είχαν τέτοια πρόθεση οι συντάκτες της οδηγίας: σαφώς δεν έχει κανένα νόημα μια οδηγία που αφορά συγκεκριμένο τομέα να διέπει άλλη οδηγία ή κανονισμό που ρυθμίζει διαφορετικό τομέα.

61. Από το σύστημα της οδηγίας περί βιοκτόνων προϊόντων συνάγεται μάλλον ότι το νόημα του άρθρου 1, παράγραφος 3, είναι ότι η οδηγία εφαρμόζεται «υπό την επιφύλαξη των σχετικών κοινοτικών διατάξεων ή μέτρων που έχουν ληφθεί σύμφωνα με αυτές, και ιδίως [με την επιφύλαξη]» των άλλων απαριθμουμένων νομοθετικών ρυθμίσεων ή μέτρων που έχουν ληφθεί κατ' εφαρμογήν τους. Η ερμηνεία αυτή, που ανταποκρίνεται αναμφίβολα, παραδείγματος χάριν, στην απόδοση της διατάξεως στην ολλανδική, πορτογαλική, ισπανική και σουηδική γλώσσα, έχει επίσης το πλεονέκτημα ότι ανταποκρίνεται στη λογική.

62. Εν πάση περιπτώσει, κανένα στοιχείο, κατά τη γνώμη μου, δεν μπορεί να θεμελιώσει την ερμηνεία αυτή του άρθρου 1, παράγραφος 3, καθότι η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να ρυθμίζει το δικαίωμα των κρατών μελών να επιτρέπουν την εμπορία και χρήση βιοκτόνων προϊόντων, καθότι τα Παραρτήματά της δεν έχουν θεσπιστεί ακόμη. Αυτό συνάγεται από το γεγονός ότι το σύστημα αδειοδοτήσεως που προβλέπεται να καθιερωθεί με την εν λόγω οδηγία εξαρτάται στο σύνολό του από το αν η(οι) δραστική(ές) ουσία(ες) του εκάστοτε βιοκτόνου προϊόντος περιλαμβάνεται(ονται) στους καταλόγους ενός από τα εν λόγω Παραρτήματα.

63. Το γεγονός ότι η εναρμόνιση που επιδιώκεται με την οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων βρίσκεται σε πρώιμο στάδιο έχει αναγνωριστεί από το Δικαστήριο και από τα κοινοτικά νομοθετικά όργανα.

64. Το Δικαστήριο διαπίστωσε στην απόφασή του Schreiber [34] ότι, κατά τον χρόνο των επιδίκων στην κύρια δίκη περιστατικών (Μάρτιος 2001), «η εναρμόνιση που προβλέπει η οδηγία [περί βιοκτόνων προϊόντων] δεν είχε ακόμα πλήρως πραγματοποιηθεί, δεδομένου ότι βρίσκονταν ακόμα υπό κατάρτιση στο κοινοτικό επίπεδο τα Παραρτήματα I, IA και IB της οδηγίας αυτής που αριθμούν τις ενεργές ουσίες των οποίων η χρήση επιτρέπεται στα βιοκτόνα, στα βιοκτόνα περιορισμένου κινδύνου και στα προϊόντα που περιέχουν μόνο χρήσιμες ουσίες». Το αυτό ισχύει και σήμερα.

34 — Απόφαση C-443/02 (Συλλογή 2004, σ. I-7275, σκέψη 20).

65. Στο προοίμιο της οδηγίας 2001/90/ΕΚ[35], με την οποία τροποποιήθηκε το σημείο 32 του Παραρτήματος Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών σχετικά με το κρεόσωτο, τονίζεται ότι η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων «θα εναρμονίσει τη διαδικασία έγκρισης βιοκτόνων σε ευρωπαϊκό επίπεδο [...]. Εν αναμονή της εναρμόνισης των κανόνων βάσει της οδηγίας [περί βιοκτόνων προϊόντων], οι περιορισμοί για το κρεόσωτο θα πρέπει να προσαρμοστούν στην τεχνική πρόοδο»[36]. Με την τροποποίηση που επέφερε η οδηγία 2001/90 στο σημείο 32, απαγορεύθηκε πλήρως η χρήση κρεοσώτου κατά την κατεργασία ξύλου καθώς και η εμπορία ξύλου που έχει υποβληθεί σε τέτοια κατεργασία και κατέστησαν ακόμη αυστηρότερες οι προϋποθέσεις αποκλίσεως από την εν λόγω απαγόρευση.

66. Στο ίδιο πνεύμα, το προοίμιο της οδηγίας 2003/2/ΕΚ[37], με την οποία τροποποιήθηκε το σημείο 20 στο Παράρτημα Ι της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών σχετικά με το αρσενικό, αναφέρει ότι «καθώς εκκρεμεί η εναρμόνιση των κανόνων βάσει της οδηγίας [περί βιοκτόνων προϊόντων], οι περιορισμοί που προβλέπονται για το αρσενικό στην οδηγία [περί επικινδύνων ουσιών] πρέπει να προσαρμοστούν στην τεχνική πρόοδο»[38]. Με την τροποποίηση που επέφερε η οδηγία 2003/2 στο σημείο 20, απαγορεύθηκε πλήρως η εμπορία ξύλου που έχει υποβληθεί σε κατεργασία με παρασκευάσματα στα οποία συμπεριλαμβάνονται οι ενώσεις αρσενικού και κατέστησαν ακόμη αυστηρότερες οι προϋποθέσεις αποκλίσεως από την εν λόγω απαγόρευση.

67. Επομένως, κατά τον χρόνο στον οποίο ανάγονται τα πραγματικά περιστατικά των κυρίων υποθέσεων (και μέχρι σήμερα), η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων δεν είχε τεθεί πλήρως σε εφαρμογή. Ωστόσο, η ΕΕΠ και η Κυβέρνηση της Δανίας ισχυρίζονται ότι τα κράτη μέλη δικαιούνται να διατηρήσουν σε ισχύ τις εθνικές διατάξεις τους που ρυθμίζουν τη χρήση και εμπορία των βιοκτόνων προϊόντων κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου που προβλέπεται στο άρθρο 16, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, σύμφωνα με το οποίο επιτρέπεται σε κράτος μέλος για μεταβατική περίοδο 10 ετών να «συνεχίσει να εφαρμόζει το ισχύον σύστημα ή την πρακτική του για τη διάθεση στην αγορά βιοκτόνων προϊόντων».

68. Δεν συμφωνώ με την άποψη ότι, εν αναμονή της πλήρους εφαρμογής της οδηγίας περί βιοκτόνων προϊόντων, το άρθρο 16, παράγραφος 1, παρέχει στα κράτη μέλη απεριόριστη διακριτική ευχέρεια να εγκρίνουν προϊόντα τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής τόσο της εν λόγω οδηγίας όσο και της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών. Στο προοίμιο της οδηγίας περί βιοκτόνων προϊόντων αναφέρεται ρητά ότι «[...] η πλήρης εφαρμογή της παρούσας οδηγίας [...] δεν θα επιτευχθεί πριν παρέλθουν πολλά χρόνια», κατά το διάστημα δε αυτό, η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών παρέχει ένα συμπληρωματικό πλαίσιο [...] θέτοντας περιορισμούς στην εμπορία και τη χρήση ορισμένων δραστικών ουσιών και προϊόντων.

35 — Οδηγία 2001/90/ΕΚ της Επιτροπής, της 26ης Οκτωβρίου 2001, για έβδομη προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο του Παραρτήματος Ι της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 283, σ. 41). Η οδηγία ζητεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν μέτρα εφαρμογής μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2002 και να τα εφαρμόσουν μέχρι τις 30 Ιουνίου 2003.

36 — Αιτιολογική σκέψη 5.

37 — Οδηγία 2003/2/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Ιανουαρίου 2003, σχετικά με περιορισμούς κυκλοφορίας στην αγορά και χρήσεως αρσενικού (δέκατη προσαρμογή στην τεχνική πρόοδο της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ) (ΕΕ L 4, σ. 9). Η οδηγία ζητεί από τα κράτη μέλη να θεσπίσουν μέτρα εφαρμογής μέχρι τις 30 Ιουνίου 2003 και να τα εφαρμόσουν μέχρι τις 30 Ιουνίου 2004.

38 — Όγδοη αιτιολογική σκέψη.

69. Έτσι, μολονότι το άρθρο 16, παράγραφος 1, προβλέπει ότι κατά την εν λόγω μεταβατική περίοδο ένα κράτος μέλος μπορεί να συνεχίσει να εφαρμόζει το ισχύον σύστημα ή την πρακτική του για την εμπορία βιοκτόνων προϊόντων, είναι σαφές ότι το εν λόγω σύστημα πρέπει να μην προσκρούει σε άλλες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου. Επομένως, στην περίπτωση που κράτος μέλος επιθυμεί να θεσπίσει μέτρα σχετικά με την εμπορία και/ή τη χρήση προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών, οι οικείοι εθνικοί κανόνες θα πρέπει να συμβιβάζονται με την εν λόγω οδηγία.

70. Φρονώ ότι η νομολογία [39] την οποία επικαλείται η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών δεν μπορεί να στηρίξει τον ισχυρισμό της ότι η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών και η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων λειτουργούν παράλληλα και καθεμιά έχει το δικό της πεδίο εφαρμογής που δεν συγχέεται με το πεδίο εφαρμογής της άλλης. Στην υπόθεση Brandsma, η οποία ούτως ή άλλως κρίθηκε αρκετό χρόνο πριν εκδοθεί η οδηγία περί βιοκτόνων προϊόντων, η δραστική ουσία που περιείχε το επίμαχο προϊόν δεν καλυπτόταν από την οδηγία περί επικινδύνων ουσιών [40]. Στην υπόθεση Harpegnies, τα πραγματικά περιστατικά της οποίας έλαβαν επίσης χώρα πριν από την έκδοση της οδηγίας περί βιοκτόνων προϊόντων, το Δικαστήριο βασίστηκε στην υπόθεση ότι δεν υφίσταντο εναρμονισμένοι κανόνες σε κοινοτικό επίπεδο στον τομέα της παραγωγής ή της θέσεως στο εμπόριο των επίμαχων προϊόντων [41]. Αυτό δεν ισχύει στις εξεταζόμενες εν προκειμένω περιπτώσεις. Στην υπόθεση Nederhoff, όπως επισημαίνει το παραπέμπον δικαστήριο, η επίμαχη εθνική νομοθεσία δεν επέβαλλε όρους και προϋποθέσεις σχετικά με την εμπορία ή τη χρήση ουσίας που ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών, αλλά αφορούσε τη ρύπανση των επιφανειακών υδάτων από προϊόντα τα οποία είχαν υποβληθεί σε κατεργασία με την εν λόγω ουσία. Το Δικαστήριο δέχθηκε, κατ' αρχάς, ότι στην περίπτωση εκείνη ήταν εφαρμοστέα η οδηγία 76/464 [42]. Επιπλέον, η εν λόγω οδηγία επιτρέπει ρητώς στα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα αυστηρότερα από αυτά που προβλέπει η οδηγία. Δεδομένου ότι στο άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών ορίζεται ότι η εν λόγω οδηγία εφαρμόζεται υπό την επιφύλαξη της εφαρμογής άλλων σχετικών κοινοτικών διατάξεων, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπερίσχυε η οδηγία 76/464. Δεν νομίζω ότι είναι δυνατό να τύχει εφαρμογής η συλλογιστική αυτή στην προκειμένη περίπτωση, όπου δεν είναι εφαρμοστέα η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών.

71. Τέλος, η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υποστήριξε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι θα ήταν παράλογο να μην έχει ένα κράτος μέλος τη δυνατότητα να θεσπίζει μέτρα σχετικά με βιοκτόνα προϊόντα περιέχοντα επικίνδυνες ουσίες, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών, και, αντίθετα, να μπορεί να υιοθετεί ρυθμίσεις σχετικά με λιγότερο επιβλαβή βιοκτόνα προϊόντα που δεν περιέχουν τέτοιες επικίνδυνες ουσίες, όπως τα πλακίδια ξύλου κέδρου, τα οποία αφορούσε η απόφαση που εκδόθηκε πρόσφατα επί της υποθέσεως Schreiber [43].

39 — Που παρατίθεται στην υποσημείωση 33.

40 — Σκέψη 10 της αποφάσεως και παράγραφος 16 των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα Fennelly.

41 — Σκέψη 27. Φαίνεται ότι κανένας από τους διαδίκους δεν επικαλέστηκε την οδηγία περί επικινδύνων ουσιών.

42 — Οδηγία 76/464/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 4ης Μαΐου 1976, περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχέονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας (ΕΕ 15/001, σ. 138).

43 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 3434, ανωτέρω.

72. Ωστόσο, η απόφαση εκείνη αφορούσε ένα προϊόν (πλακίδια ξύλου κέδρου) ως προς το οποίο δεν υφίστατο άλλη ρύθμιση σε κοινοτικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο εξέτασε τη νομιμότητα της απαιτήσεως από κράτος μέλος προηγούμενης αδείας για την εμπορία των εν λόγω προϊόντων με βάση τα άρθρα 28 και 30 ΕΚ. Αντίθετα, τα προϊόντα τα οποία αφορούν οι παρούσες υποθέσεις διέπονται από κοινοτικές νομοθετικές ρυθμίσεις. Το στοιχείο αυτό αρκεί κατά τη γνώμη μου για να διαφοροποιήσει τις παρούσες υποθέσεις από την υπόθεση Schreiber.

73. Ο φόβος που εκφράζεται από την Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών ότι η ανωτέρω ερμηνεία θα οδηγούσε στο αφύσικο αποτέλεσμα να μην μπορεί ένα κράτος μέλος να υιοθετήσει μέτρα ρυθμίζοντα βιοκτόνα προϊόντα τα οποία περιέχουν επικίνδυνες ουσίες εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών και να μπορεί, αντίθετα, να υιοθετήσει μέτρα σε σχέση με λιγότερο επιβλαβή βιοκτόνα προϊόντα είναι, κατά τη γνώμη μου, αβάσιμος. Για τον λόγο ακριβώς ότι ενδέχεται να είναι επιβλαβή, ορισμένα βιοκτόνα προϊόντα, σαν αυτά που αφορούν οι παρούσες υποθέσεις, υπόκεινται σε αυστηρούς αλλά ποικίλους ελέγχους βάσει του εθνικού δικαίου και γι' αυτό είναι αναγκαίο να ρυθμιστούν από το κοινοτικό δίκαιο.

74. Για τους λόγους που εκτίθενται ανωτέρω, καταλήγω στο συμπέρασμα ότι η οδηγία περί επικινδύνων ουσιών δεν επιτρέπει σε κράτος μέλος να επιβάλλει πρόσθετους όρους και προϋποθέσεις σχετικά με την εμπορία και τη χρήση βιοκτόνου προϊόντος, το δραστικό συστατικό του οποίου περιλαμβάνεται στο Παράρτημα Ι της εν λόγω οδηγίας.

75. Θα κάνω δύο τελευταίες παρατηρήσεις, οι οποίες ενδέχεται να άρουν τυχόν φόβους ότι η ερμηνεία την οποία προτείνω περιορίζει αδικαιολόγητα την εξουσία των κρατών μελών να λαμβάνουν μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος στην επικράτειά τους.

76. Πρώτον, πρέπει να τονισθεί ότι το ως άνω συμπέρασμα δεν σημαίνει ότι κράτος μέλος ευρισκόμενο στη θέση των Κάτω Χωρών στερείται παντελώς της δυνατότητος να υιοθετήσει αυστηρότερους όρους. Και τούτο επειδή, στην περίπτωση που έχει εκδοθεί οδηγία που περιέχει μέτρα εναρμόνισης δυνάμει του άρθρου 95 ΕΚ (πρώην άρθρο 100Α της Συνθήκης ΕΚ), εφόσον ένα κράτος μέλος θεωρεί αναγκαίο να διατηρήσει ή να θεσπίσει εθνικές διατάξεις αυστηρότερες από αυτές που περιέχονται στην οδηγία και οι οποίες έχουν σχέση, μεταξύ άλλων, με την προστασία του περιβάλλοντος, έχει τη δυνατότητα, βάσει του άρθρου 95, παράγραφος 4 ή 5, της Συνθήκης ΕΚ[44], να κοινοποιήσει τις εν λόγω διατάξεις στην Επιτροπή, καθώς και τους λόγους διατήρησης ή θέσπισής τους. Οι Κάτω Χώρες στην πραγματικότητα έκαναν χρήση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 95 για ορισμένες πτυχές των ρυθμίσεων που υιοθέτησαν σχετικά με το κρεόσωτο, μολονότι, προφανώς, δεν επρόκειτο για τα ζητήματα που αποτελούν το αντικείμενο των εξεταζομένων εν προκειμένω υποθέσεων[45].

44 — Βλ. παράγραφο 6, ανωτέρω.

45 — Βλ. τις αποφάσεις της Επιτροπής 1999/832/ΕΚ, της 26ης Οκτωβρίου 1999, για τις εθνικές διατάξεις που κοινοποιήθηκαν από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών σχετικά με τους περιορισμούς στην εμπορία και τη χρήση κρεοσώτου (ΕΕ L 329, σ. 25), και 2002/59/ΕΚ, της 23ης Ιανουαρίου 2002, για το σχέδιο εθνικών διατάξεων που κοινοποίησε το Βασίλειο των Κάτω Χωρών βάσει του άρθρου 95, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚ, σχετικά με τους περιορισμούς στην εμπορία και στη χρήση ξύλου επεξεργασμένου με κρεόσωτο (ΕΕ L 23, σ. 37).

77. Δεύτερον, αφότου έλαβαν χώρα τα πραγματικά περιστατικά τα οποία αφορούν οι παρούσες υποθέσεις, οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο Παράρτημα I κατέστησαν αυστηρότερες τόσο για το κρεόσωτο όσο και για τις ενώσεις αρσενικού: βλ. τις οδηγίες 2001/90 [46] και 2003/2 [47], οι σχετικές με τις παρούσες υποθέσεις διατάξεις των οποίων συνοψίζονται στις παραγράφους 65 και 66 ανωτέρω. Επομένως, οι πρακτικές συνέπειες της ερμηνείας της οδηγίας περί επικινδύνων ουσιών στο πλαίσιο της παρούσης υποθέσεως θα είναι, ούτως ή άλλως, περιορισμένης σημασίας.

Συμπέρασμα

78. Καταλήγω, επομένως, στο συμπέρασμα ότι στο προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το College van Beroep voor het bedrijfsleven πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση:

Η οδηγία 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουλίου 1976, περί προσεγγίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που αφορούν περιορισμούς εμπορίας και χρήσεως μερικών επικινδύνων ουσιών και παρασκευασμάτων δεν επιτρέπει να θέσει ένα κράτος μέλος πρόσθετες προϋποθέσεις για την εμπορία και τη χρήση βιοκτόνου, του οποίου η δραστική ουσία περιλαμβάνεται στο Παράρτημα I της εν λόγω οδηγίας.

46 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 3535.
47 — Παρατίθεται στην υποσημείωση 3737.